

ผลการประชุมคณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลก ครั้งที่ 52
(Committee on World Food Security: CFS)
ระหว่างวันที่ 21 - 25 ตุลาคม 2567
ณ สำนักงานใหญ่ FAO กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี

1. สถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการของโลก ปี 2567 (The State of Food Security and Nutrition in the World 2024 Report: SOFI) ในปี 2566 มีประชากรโลกประมาณ 713 - 757 ล้านคน ที่ยังคงเผชิญกับความอดอยากหิวโหย ซึ่งคิดเป็น 1 ใน 11 ของประชากรโลกทั้งหมด และมีประชากรกว่า 2.33 พันล้านคนที่อยู่ในภาวะขาดแคลนอาหารปานกลางหรือรุนแรง รวมถึงในปี 2564 ยังมีประชากรประมาณ 2.8 พันล้านคน ที่ยังคงไม่สามารถซื้ออาหารเพื่อสุขภาพได้ นอกจากนี้ แม้ว่าภาวะแคะแกระ็นทั่วโลกของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ จะขึ้นไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยลดลงจากร้อยละ 26.3 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 22.3 ในปี 2565 อย่างไรก็ตาม ใดก็ตามที่ ได้คาดการณ์ว่า เด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ ร้อยละ 19.5 จะยังคงอยู่ในภาวะแคะแกระ็นจนถึงปี 2573 อีกทั้งประชากรโลกกว่า 582 ล้านคน จะประสบปัญหาขาดสารอาหารเรื้อรังจนถึงปี 2573 ด้วย ดังนั้น ทั่วโลกจึงจำเป็นต้องเร่งผลักดันการเปลี่ยนแปลงระบบเกษตรและอาหาร เพื่อรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอาหารโลก และแก้ไขความไม่เท่าเทียมในสังคม และเพื่อให้มั่นใจได้ว่าประชากรโลกจะสามารถเข้าถึงอาหารเพื่อสุขภาพได้อย่างทั่วถึง

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ได้กล่าวถ้อยแถลงแสดงความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการพัฒนาภาคการเกษตรสู่การเป็นครัวของโลก เพื่อตอบสนองความต้องการของโลกด้านความมั่นคงอาหาร และดำเนินการตามนโยบาย ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้ มุ่งเน้นการเสริมสร้างอาชีพที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรไทย โดยส่งเสริมสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง เกษตรกรรมแม่นยำ และการเกษตรที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศผ่านการนำนวัตกรรมภาคการเกษตรมาปรับใช้ เพื่อให้เกษตรกรไทยมีภูมิคุ้มกันและพร้อมรับมือต่อความท้าทายของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของโลกในปัจจุบัน นอกจากนี้ ได้เน้นย้ำว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับการทำเกษตรกรรมที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม บนแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ตลอดจนการเตรียมพร้อมพัฒนาโครงการคาร์บอนเครดิตในภาคการเกษตร

2. วาระการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามนโยบายแนวทางปฏิบัติของ CFS ว่าด้วยนโยบายแนวทางปฏิบัติด้านการตระหนักถึงสิทธิในอาหาร ในบริบทของความมั่นคงอาหาร (CFS Voluntary Guidelines on the Progressive Realization of the Right to Adequate Food in the Context of National Food Security) ในที่ประชุมฯ ได้เฉลิมฉลองการรับรองเอกสารนโยบายแนวทางปฏิบัติฯ ครบรอบ 20 ปี พร้อมส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกร่วมกันนำนโยบายแนวทางปฏิบัติฯ มาแก้ไขปัญหาวิกฤตอาหารอย่างเข้มแข็งและใช้เป็นแนวทางในการลดการสูญเสียอาหารและขยะอาหาร ซึ่งเป็นความท้าทายที่สำคัญต่อระบบอาหารและเกษตรของโลกในปัจจุบัน นอกจากนี้ เอกสารดังกล่าวยังสนับสนุนสิทธิในการเข้าถึงอาหาร ส่งเสริมความเท่าเทียม และความยั่งยืนแก่ประชากรโลก

เลขาธิการ สศก. ได้กล่าวถ้อยแถลงว่า ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสิทธิในอาหารให้แก่ประชาชนอย่างเพียงพอ โดยในภาคการเกษตรได้มุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้น 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การจัดการที่ดิน โดยประเทศไทยดำเนินการเพิ่มสิทธิในที่ดินให้แก่เกษตรกร ยกย่องเอกสารสิทธิให้เป็นโฉนดเพื่อการเกษตร รวมถึงปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (2) การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ โดยการพัฒนาเครือข่ายน้ำประปา ให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ภายในและภายนอกเขตชลประทาน ตลอดจนการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งน้ำ เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง มีผลผลิตสินค้าเกษตรที่ยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีเสถียรภาพด้านอาหาร และ (3) ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยการพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรให้มีความเข้มแข็ง ยกย่องการแปลงทรัพย์สินในที่ดินเป็นแหล่งเงินทุน และการให้บริการเกษตรกรในพื้นที่ ผ่านศูนย์บริการประชาชนภาคการเกษตร เพื่ออำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง

3. วาระการรับรองแผนการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างการใช้ประโยชน์จากผลลัพธ์นโยบายของ CFS (the CFS Action Plan to strengthen the uptake of CFS policy products) ในที่ประชุมฯ ได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกนำผลลัพธ์นโยบายของ CFS ไปปรับใช้ในประเทศของตน โดยเฉพาะในประเด็นความมั่นคงอาหารและโภชนาการ การสร้างความแข็งแกร่งและยั่งยืนให้แก่ระบบนิเวศ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยแผนการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างการใช้ประโยชน์จากผลลัพธ์นโยบายของ CFS จะเป็นการดำเนินงานที่สะท้อนการมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิก ในการนำผลลัพธ์นโยบายของ CFS ไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ผู้แทน สศก. ได้กล่าวถ้อยแถลงว่า ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของแผนการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างการใช้ประโยชน์จากผลลัพธ์นโยบายของ CFS สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยผลลัพธ์นโยบายของ CFS มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ระดับโลก ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ได้กับบริบทของแต่ละประเทศได้ ทั้งนี้ ประเทศไทยพร้อมนำผลลัพธ์นโยบายดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นและเกษตรกรรายย่อย อาทิ การส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการเกษตร เพื่อสร้างระบบอาหารที่มีความยืดหยุ่นและยั่งยืน และการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนผ่านระบบอาหารสู่ความยั่งยืน และมั่นใจได้ว่าประชากรไทยทุกคนจะสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างเพียงพอ

4. วาระรับรองแผนการดำเนินงาน CFS Multi-Year Programme of Work (MYPoW 2024-2027) ฉบับปรับปรุง ในที่ประชุมฯ ได้ร่วมกันรับรองเอกสาร CFS MYPoW สำหรับปี พ.ศ. 2567 - 2570 ฉบับปรับปรุง โดยได้เพิ่มเติมประเด็นที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ได้แก่ (1) การเผยแพร่และสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำผลลัพธ์/ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของ CFS ไปปรับใช้ (2) การจัดทำคลังข้อมูลดิจิทัลเกี่ยวกับการใช้นโยบายของ CFS ในทุกระดับ โดยเชื่อมโยงแพลตฟอร์มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับชาติและระดับภูมิภาคในด้านความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ และ (3) การสนับสนุนการรวบรวมประเด็นสำคัญของ the CFS High-Level Panel of Experts (HLPE) ซึ่งเป็นรายงานผล

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงอาหารและโภชนาการ เพื่อใช้ระบุช่องว่างและแนะนำแนวทางการดำเนินการในอนาคต

ผู้แทน สศก. ได้กล่าวถ้อยแถลงว่า ประเทศไทยสนับสนุนแผนการดำเนินงาน MYPoW สำหรับปี พ.ศ. 2567 – 2570 ฉบับปรับปรุง โดยเฉพาะการเผยแพร่ สร้างความตระหนักรู้ในการนำผลลัพธ์นโยบายของ CFS ไปปรับใช้ให้สอดคล้องตามบริบทของประเทศสมาชิก รวมถึงการจัดทำคลังข้อมูลดิจิทัล เพื่อเป็นกลไกในการติดตามและประเมินผลการใช้ประโยชน์ในผลลัพธ์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับข้อมูลของประเทศสมาชิก ที่อาจต้องพิจารณาความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลในระดับต่าง ๆ

5. วาระรับรองข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการลดความเหลื่อมล้ำเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ (CFS Recommendations on Reducing Inequalities for Food Security and Nutrition) ในที่ประชุมฯ ได้ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกมีความมุ่งมั่นในการดำเนินนโยบายและโครงการที่เสริมสร้างความเท่าเทียม และความยุติธรรมทางสังคม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขจัดความหิวโหยและความยากจน นอกจากนี้ ได้เน้นย้ำประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เช่น (1) กลุ่มสตรี ชนพื้นเมือง เกษตรกรรายย่อยที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากร และโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม (2) ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางด้านสุขภาพ การศึกษา และการคุ้มครองทางสังคม (3) ปัญหาการขาดกลไกในการรวบรวมและติดตามข้อมูลที่ดี ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในมิติความมั่นคงอาหารและโภชนาการได้อย่างแท้จริง และ (4) กลุ่มสตรีในบางประเทศ ยังไม่ได้รับสิทธิการถือครองที่ดินโดยชอบธรรม เป็นต้น

ผู้แทนสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศประจำกรุงโรม ได้กล่าวถ้อยแถลงว่า ประเทศไทยสนับสนุนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว พร้อมได้ดำเนินการลดความเหลื่อมล้ำเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการตามแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับเอกสารข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ในประเด็นการยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง ส่งเสริมทักษะ ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม รวมถึงการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร โดยเน้นการเกษตรมูลค่าสูง นอกจากนี้ รัฐบาลไทยได้สร้างระบบประกันภัยในสินค้าข้าวนาปี โดยให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งช่วยสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรมากขึ้น

6. วาระส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการของชุมชน ชนบทและเมือง ในที่ประชุมฯ ได้นำเสนอรายงานผลการศึกษาของคณะผู้เชี่ยวชาญระดับสูงด้านความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ หัวข้อ การส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการของชุมชน ชนบท และเมือง โดยได้ระบุแนวทางการกำกับดูแลและการออกนโยบายที่เข้มแข็ง ใน 5 หมวดหลัก ได้แก่ (1) ระบบอาหารในเขตเมืองและชนบทเพื่อความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ (2) ระบบอื่น ๆ ในเขตเมืองและชนบทที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ อาทิ สาธารณสุข การศึกษา ที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐาน และการเงิน (3) การกำกับดูแลในเขตเมืองและชนบทเพื่อความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ (4) การสร้างความยืดหยุ่นและความยั่งยืนในเขตเมืองและชนบท และ (5) ข้อมูล การวิจัย และความรู้สำหรับความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ เพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นนโยบายที่สามารถปรับให้เข้ากับบริบท

เฉพาะของพื้นที่ชุมชน ชนบทและเมืองของประเทศสมาชิก ตลอดจนการคำนึงถึงข้อมูลประชากรและโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

ผู้แทนสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศประจำกรุงโรม ได้กล่าวถ้อยแถลงว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความมั่นคงอาหารและโภชนาการในระดับชุมชน ผ่านระบบปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนจัดการสินค้าเกษตรในระดับพื้นที่ รวมถึงให้หน่วยงานในพื้นที่ใช้ข้อมูลดังกล่าว เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน สร้างความมั่นคงอาหาร ตลอดจนใช้ประโยชน์ในการวางแผนเฝ้าระวังโรคพืช ป้องกันภัยธรรมชาติ และจัดการกระจายสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ซึ่งนำไปสู่การสร้างเสถียรภาพด้านอาหารให้แก่ชุมชน

7. วาระการส่งเสริมการทำงานอย่างมีคุณค่าในระบบเกษตรและอาหาร โดยในที่ประชุมฯ ได้กล่าวว่า ภาคการเกษตรเป็นภาคส่วนที่มีการจ้างงานกว่า 370 ล้านคนทั่วโลก ทว่าแรงงานในภาคดังกล่าวยังคงเผชิญปัญหาความยากจน อดอยากหิวโหย ตลอดจนการทำงานท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย ร้ายแรง เช่น การสัมผัสสารเคมี เครื่องจักรที่ไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น ดังนั้น รัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคม ต้องร่วมกันออกแบบมาตรการที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ในการส่งเสริมการทำงานที่เหมาะสม ความยุติธรรมทางสังคม และสิทธิในการได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการเพียงพอ สำหรับแรงงานในระบบเกษตรและอาหาร

ผู้แทน สศก. ได้กล่าวถ้อยแถลงว่า ประเทศไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการด้านอาหาร ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงอาหาร มุ่งเน้นการสนับสนุนการเข้าถึงอาหารในทุกพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรร่นอมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ เพื่อให้เกษตรกรไทยสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน กอปรกับการส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ควบคู่กับการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพและโภชนาการ ซึ่งนำไปสู่การสร้างคุณค่าแก่ระบบอาหารและเกษตรในชุมชน นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ผลักดันกฎหมายการถือครองกรรมสิทธิ์ และการคุ้มครองพื้นที่ทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและสร้างเสถียรภาพให้แก่ความมั่นคงอาหารในระบบอาหารและเกษตรของประเทศไทย

8. วาระนโยบายแนวทางปฏิบัติความเสมอภาคทางเพศและการส่งเสริมพลังของผู้หญิงในระบบอาหาร ในบริบทของความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ในที่ประชุมฯ ได้กล่าวถึงการรับรองเอกสารนโยบายแนวทางปฏิบัติดังกล่าว ครบรอบ 1 ปี ซึ่งอุปสรรคด้านความเสมอภาคทางเพศยังคงเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ของระบบอาหารของโลก จึงได้เน้นย้ำให้ประเทศสมาชิกร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเกิดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยต้องมุ่งเน้นการปิดช่องว่างทางเพศในระบบเกษตรและอาหาร ผ่านการส่งเสริมองค์ความรู้ และพัฒนาขีดความสามารถให้แก่สตรี ตลอดจนการให้บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

ผู้แทน สศก. ได้กล่าวถ้อยแถลงว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของสตรีในภาคการเกษตร โดยได้สานต่อนโยบายสำคัญของปี 2566 การสร้างความเข้มแข็งให้กับแม่บ้านเกษตรกร ผ่านการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร 77 กลุ่ม ครอบคลุม 77 จังหวัด เพื่อพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการและ Smart Group โดยได้มีการอบรมให้ความรู้และพัฒนา

ทักษะการแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร รวมถึงการให้ความรู้ด้านการทำเกษตรแบบผสมผสาน
ซึ่งส่งผลให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้เพิ่มขึ้น

กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

พฤศจิกายน 2567